

Nr 6.*Memorial angående användande av riksbankens vinst för
år 1949 m. m.*

Enligt § 1 i den för bankoutskottet gällande instruktionen åligger det utskottet att till riksdagen meddela yttrande och förslag om användande av den under det föregående året upplupna bankovinsten.

I rikstaten för budgetåret 1949/50 har under rubriken Riksbanksfonden upptagits ett formellt belopp av 100 kronor.

Enligt den av fullmäktige i riksbanken till utskottet avgivna berättelsen angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1949 uppgick riksbankens nettovinst för detta år — efter avskrivning av två poster finska obligationer å sammanlagt 39 miljoner kronor — till 36 713 075 kronor 66 öre. Såsom balanserade vinstmedel från föregående år redovisades ett belopp av 23 780 053 kronor 45 öre. Till förfogande stående vinstmedel utgöra sålunda 60 493 129 kronor 11 öre.

Utskottet har i fråga om bankovinsten för år 1949 inhämtat yttrande från *fullmäktige i riksbanken*. I skrivelse den 23 februari 1950 hava fullmäktige hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen

1:o) att av riksbankens kursdifferenskonto ett belopp av 120 000 000 kronor må tagas i anspråk för slutlig nedskrivning av den icke räntebärande skuldförbindelse, som riksgäldskontoret överlämnat till riksbanken för bokföringsmässig reglering av riksbankens förlust i anledning av den svenska kronans appreciering den 13 juli 1946;

2:o) att av riksbankens tillgängliga vinstmedel

a) ett belopp av 50 miljoner kronor må överföras till kursdifferenskontot;
b) ett belopp av 10 miljoner kronor skall inlevereras till statsverket under budgetåret 1949/50; samt

c) att återstående belopp, 493 129 kronor 11 öre, skall överföras till räkningen för odisponerade vinstmedel.

Till stöd för detta förslag hava fullmäktige anfört följande:

I det redovisade vinstbeloppet har icke medräknats den bokföringsvinst, som uppkommit genom krondevalveringen i mitten av september 1949. Såsom framgår av förenämnda berättelse har denna bokföringsvinst, vilken tillförts kursdifferenskontot, uppskattats till cirka 125 miljoner kronor. Hur stor den definitiva vinsten kommer att bli kan ej nu avgöras, eftersom en del frågor som påverka denna vinst fortfarande kvarstå olösta, men sagda belopp utgör minimisiffran.

På framställning av fullmäktige i skrivelse den 17 februari 1949 beslöt 1949 års riksdag (jfr. Bankoutskottets utlåtande 1949 nr 19) att ett belopp av 62 miljoner kronor av riksbankens vinst för år 1948 skulle få användas

för nedskrivning å den förlust i anledning av den svenska kronans appreciering den 13 juli 1946, som överförts till riksgäldskontoret. Detta skulle ske genom att den icke räntebärande skuldförbindelse å 182 miljoner kronor, som riksgäldskontoret överlämnat till riksbanken, nedskrivs till 120 miljoner kronor. I enlighet härmed har riksgäldskontorets ifrågavarande förbindelse såsom av omförmälda berättelse framgår nedskrivits till 120 miljoner kronor. Enligt fullmäktiges mening måste det te sig naturligt att — eftersom bokföringsvinsten av deprecieringen väl täcker den kvarstående, genom 1946 års appreciering uppkomna bokföringsmässiga förlusten, representerad av riksgäldskontorets förbindelse — denna förbindelse återställes till riksgäldskontoret och att i samband därmed å kursdifferenskontot avföres ett belopp av 120 miljoner kronor.

I bokslutet för år 1949 upptogs kursdifferenskontot till 136 135 767 kronor 78 öre. Om från detta belopp i enlighet med vad ovan föreslagits dragas 120 miljoner kronor, kommer endast att per den 31 december 1949 kvarstå ett belopp av 16 135 767 kronor 78 öre. Denna reserv är enligt fullmäktiges mening alldeles otillräcklig. De förlustrisker, som följa av att riksbanken i sin penningpolitik måste bedriva omfattande affärer med och ineha avsevärda behållningar av utländska valutor och svenska värdepapper, gör det tvärtom erforderligt att i betydande grad successivt *förstärka* reserven. Detta bör i första hand ske genom att en del av tillgängliga vinstmedel i framtiden tillföras kursdifferenskontot, vilket bör betraktas som en allmän reserv för mötande av eventuella förluster på handeln med valutor och värdepapper.

Av nu tillgängliga vinstmedel å 60 493 129 kronor 11 öre torde därför böra överföras till kursdifferenskontot 50 miljoner kronor. Av det återstående beloppet torde 10 miljoner kronor böra inlevereras till statsverket och tillföras inkomsttiteln Riksbanksfonden för innevarande budgetår, medan resterande 493 129 kronor 11 öre torde få överföras till räkningen för odisponerade vinstmedel.

Utskottet. Fullmäktiges förslag innebär i första hand, att av den å kursregleringskontot bokförda vinst, som uppstått genom svenska kronans depreciering den 19 september 1949, ett belopp av 120 miljoner kronor skall disponeras för slutlig reglering av bankens förlust i anledning av apprecieringen den 13 juli 1946. Utskottet tillstyrker detta förslag.

Vidare föreslå fullmäktige, att av riksbankens tillgängliga vinstmedel utgörande i runt tal 60,5 miljoner kronor, 50 miljoner kronor skola överföras till kursdifferenskontot och 10 miljoner kronor inlevereras till statsverket. Avsättningen till kursdifferenskontot är avsedd att bilda en allmän reserv för mötande av eventuella förluster på handeln med valutor och värdepapper. Kontot kommer att efter den föreslagna avsättningen uppgå till omkring 66 miljoner kronor. Det synes vara fullmäktiges avsikt, att kontot i framtiden successivt skall tillföras ytterligare vinstmedel.

Det är givetvis svårt att bedöma storleken av de risker, som äro förbundna med riksbankens utländska rörelse och värdepappersinnehav. Hitills har någon öppen avsättning av vinstmedel för att möta extraordinära förluster icke beslutats av riksdagen. Då det emellertid särskilt med hänsyn till ovissheten beträffande utvecklingen på valutamarknaden kan vara lämpligt att ha tillgång till medel, som kunna disponeras för reglering

av uppkommande förluster, har utskottet funnit sig böra tillstyrka den nu föreslagna avsättningen till kursdifferenskontot. Huruvida framdeles avsättningar av vinstmedel böra ske för här avsedda ändamål är en fråga, som måste bedömas med utgångspunkt från de förhållanden, som föreligga då beslut fattas om användningen av riksbankens vinst för respektive år.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må besluta

1) att av riksbankens kursdifferenskonto ett belopp av 120 000 000 kronor skall tagas i anspråk för slutlig nedskrivning av den icke räntebärande skuldförbindelse, som riksgäldskontoret överlämnat till riksbanken för bokföringsmässig reglering av riksbankens förlust i anledning av den svenska kronans appreciering den 13 juli 1946;

2) att av riksbankens tillgängliga vinstmedel

a) ett belopp av 50 000 000 kronor skall överföras till kursdifferenskontot;

b) ett belopp av 10 000 000 kronor skall inlevereras till statsverket under budgetåret 1949/50; samt

c) att återstående belopp, 493 129 kronor 11 öre skall överföras till räkningen för odisponerade vinstmedel.

Stockholm den 21 mars 1950.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Ewerlöf, Sundvik, Fahlander, Näsgård*, Petersson i Karlskrona och Domö*;

från andra kammaren: herrar Fröderberg, Nilsson i Landskrona*, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, Johansson i Kalmar, fru Eriksson i Stockholm* och herr Edström.

* Ej närvarande vid justeringen.